

פרק א' ההכנות לקראת שנת השמיטה.

א. שנת השמיטה מתחילה כאמור בראש השנה - א' בתשרי, אומנם הלכה למשה מסיני נאמרה, להוסיף על השנה ולחדול מעבודות הקרקע עוד קודם לכן שלוש יום. והוספה זו נקראת "תוספת שביעית"¹. תוספת זו אינה נוהגת כיום - כשבית המקדש חרב², אך ישנם מספר הגבלות התקפות גם בימינו מדרבנן, לגבי נטיעה וזריעה:

ב. נטיעת עצי מאכל: הכלל הוא שיש לנוטעם זמן מספיק על מנת שתחשב הנטיעה בשנה השישית לחשבון שנות ערלה³. וכדלהלן.

1. עצים חשופי שורש יש לנוטעם עד יום ט"ז באב שקודם שנת השמיטה⁴.

2. עצים המועברים ממקום למקום, ויחד עמם נלקח עפר סביב השורשים, שיש בעפר מספיק כדי לשמור על חיות העץ עד שייקלט במקומו החדש, מותר לנטוע (במקום החדש) עד ערב ראש השנה⁵.
3. שתילים הנקנים במשתלות, וגדלים בתוך עציצים, אם העציץ נקוב בנקב של 2.5-2 ס"מ⁶ המחברו לאדמה⁷, דינו כעץ שאינו חשוף שורש כדלעיל⁸.

אם העציץ אינו נקוב, מותר לנוטעו לא יאחר מכ"ט באב שנה שישית. במידה ושורשיו חשופים דינו כעץ חשוף שורש כדלעיל⁸.
4. כל הנ"ל הוא רק כאשר אין ידיעה ברורה על זמן קליטת העץ, במידה וידוע שזמן קליטתו אורך יותר מאשר 14 יום, יש להוסיף לזמן קליטתו עוד 30 יום, ובכל מקרה אין לנוטעו מאוחר יותר⁹.

ג. הרכבה

1. חיתוך עץ מאכל על מנת שיגדל מחדש מהגזע הנשאר, דינו כנטיעה במקרים מסוימים וכדלהלן:

א. אם נשאר מהגזע 10 ס"מ לפחות לא נחשב כנטיעה, ומותר לעשות כן עד ערב ראש השנה¹¹.

ב. אם לא נשאר מהגזע 10 ס"מ, נחשב הדבר כנטיעה ומותר לעשות

כן עד כ"ט באב שנה שישית.

2. הרכבה על עץ קיים או קצוץ דינו דומה וכדלהלן:

- א. עץ זקן או שניטע קודם ט"ז באב שנה שישית מותר להרכיב עליו עד ערב ראש השנה.¹²
- ב. עץ שנקצץ קודם ל' באב שנה שישית וכן אם נקצץ מאוחר יותר, אך נשאר מגזעו 10 ס"מ מותר להרכיב עליו עד ערב ראש השנה.
- ג. בהעדר התנאים הנ"ל, היות והרכבה דינה כנטיעה אין לאחרה מיום ט"ז באב.

ד. הברכה

1. כיפוף ענף מעץ מאכל ותחיבתו באדמה, כל עוד שמחובר הענף לעץ הקיים ויונק ממנו, מותר לעשות כן עד ערב ראש השנה.
2. אם הענף המוברך מנותק מהעץ או שאינו יונק ממנו, דינו כנטיעה חדשה, ומותר להבריכו עד ט"ז באב שנה שישית.¹³
3. בדיעבד אם נטע או הרכיב או הבריך לאחר הזמן המותר חייב לעוקרם.¹⁴
4. עצי סרק, פרחים, שיחי בשמים ונוי מותר לנוטעם עד ערב ראש השנה.¹⁵
5. גם מלאכות שמותר לעשותם תוך כדי שנת השמיטה מן הראוי להקדימם במידת האפשר קודם ראש השנה.¹⁶